

336.14:342.7(478)

BUGETAREA SENSIBILĂ LA GEN BAZATĂ PE DREPTURILE OMULUI

*Drd. Irina SANDU, ASEM
sanduiri@hotmail.com*

Drepturile omului întruchipează cerințele minime pentru o viață demnă, aplicabilă tuturor oamenilor de pretutindeni. Aceste nevoi, protejate de drepturile omului, includ hrana adecvată, sănătatea, educația, munca și condițiile de trai decent.

Un buget bazat pe drepturile omului urmărește să asigure bunăstarea și demnitatea tuturor membrilor comunităților noastre și să promoveze echitatea prin susținerea celor care resimt cea mai mare nevoie.

Cuvinte-cheie: drepturile omului, egalitatea de gen, bugetare, bugetare sensibilă la gen, gender, gender gap.

JEL: A12, J16, D63, D14, I15, Z13.

Introducere. La baza oricărui proces bugetar trebuie să stea nevoile și participarea oamenilor, în loc de estimarea fondurilor disponibile. Odată ce va fi recunoscut că procesul bugetar actual nu are la bază abordarea bazată pe drepturile omului și nu ține cont, în primul rând, de satisfacerea necesităților tuturor oamenilor din comunitate / țară, vor trebui schimbate și obiectivele, prioritățile lui, ca să se obțină o nouă perspectivă asupra dezbaterilor bugetare anuale.

Drepturile omului sunt, de obicei, înțelese drept drepturi fundamentale inalienabile, la care o persoană are dreptul, în mod inerent, doar pentru că el sau ea este o ființă umană [7].

Declarația Universală a Drepturilor Omului¹ prevede expres că:

1. Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi;
2. Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în Declarație, fără niciun fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, *sex*, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări;
3. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului. Toți oamenii, *fără nicio discriminare*, au dreptul la salariu egal pentru muncă egală. Orice om care muncește are dreptul

336.14:342.7(478)

GENDER RESPONSIVE BUDGETING BASED ON HUMAN RIGHTS

*PhD candidate, Irina SANDU, ASEM
sanduiri@hotmail.com*

Human rights embody the minimum requirements for a dignified life, applicable to all people everywhere. These needs, protected by human rights include adequate food, health, education, employment and decent living conditions.

A human rights' budget aims at ensuring the well-being and dignity of all members of our communities and to promote equity by supporting those most in need.

Key words: human rights, gender equality, budgeting, gender responsive budgeting, gender, gender gap.

JEL: A12, J16, D63, D14, I15, Z13.

Introduction. Any budgetary process must be based on needs and participation of people, instead of estimating available funds. Once you acknowledge that current budget is not based human rights approach and it does not primarily address the needs of all people in the community / country, priorities and objectives of the budget will have to be changed to get a new perspective on the annual budget debates.

Human rights are usually understood as inalienable fundamental rights to which a person is inherently entitled simply because he or she is a human being [7].

Universal Declaration of Human Rights¹ states expressly that:

1. All human beings are born free and equal in dignity and rights;
2. Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in the Declaration without any distinction as, for example, race, colour, *sex*, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or any other circumstances; and
3. Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment. Everyone, *without any discrimination*, has the right to equal work and equal remuneration. Everyone who works has the right to a fair and satisfactory remuneration to ensure both his and his family an existence that conforms to human

¹ Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 septembrie 1948./ Adopted by the United Nations General Assembly on September 10, 1948.

la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare, care să-i asigure atât lui, cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea umană și completată, la nevoie, prin alte mijloace de protecție socială.¹

Astfel, **egalitatea de gen** este un drept, prin care oricine este liber să-și dezvolte propriile aptitudini și să-și exprime opțiunile, fără să fie influențat de particularitățile sexului, căruia îi aparține. Comportamentele, aspirațiile și nevoile diferite ale femeilor și bărbaților trebuie să beneficieze de apreciere și promovare egală. **Discriminarea de gen este o încălcare a drepturilor omului** [5].

Metode aplicate. Metodologia utilizată în scopul cercetării temei abordate ar fi predominant **aplicativă**, cu utilizarea datelor și informațiilor din diferite discipline, precum statistica, sociologia, bazele dreptului, finanțele publice ș.a. Cercetarea va comporta un caracter exploratoriu și descriptiv, având la bază principiul inductiv (analiza beneficiilor implementării BSG atât pentru bărbați, cât și pentru femei în diferite domenii, precum educația, asistența medicală, implicarea în câmpul muncii și generalizarea acestora pentru formularea principiilor și metodologiilor bugetare generale).

Tema lucrării presupune o cercetare profund **interdisciplinară**.

Rezultate și discuții. Până în prezent, subiectul egalității de gen întâmpină mari ezitări din partea societății, dar și a factorilor de decizie. Este pe larg răspândită opinia potrivit căreia bugetarea și egalitatea de gen nu au multe în comun și interdependența lor este pusă sub semnul întrebării. Astfel, deși promovată pe scară largă de organizațiile internaționale, precum și în urma exemplelor de implementare cu succes, dar și ca rezultat al aplicării bugetării sensibile a gen, totuși, implementarea, în Republica Moldova, se face cu mare întârziere.

dignity and supplemented, if necessary, by other means of social protection.¹

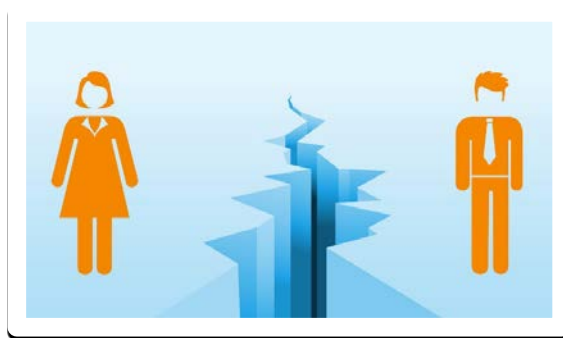
Thus, **gender equality** is a right for everyone to develop their own skills and express their choices, without being influenced by peculiarities of their sex. The different behaviour, aspirations and needs of women and men should be given equal appreciation and promotion. **Gender discrimination is a violation of human rights** [5].

Applied methods. Methodology applied for research purposes will be predominantly **applicative**, using data and information from different disciplines such as statistics, sociology, law, public finance and others. Research will be of exploratory and descriptive manner, based on the inductive principle (benefit analysis of implementing GRB, as for men so for women in different areas such as education, health care, employment, and their synthesis to formulate general principles and budget methodologies).

The under-consideration subject involves deep **interdisciplinary** researches.

Results and discussions. Until today, gender equality issues faces significant hesitations from society and decision makers. There is a widespread belief that budgeting and gender equality do not have much in common, and their interdependence is questioned. Thus, although widely promoted by international organizations, as well as by successful implementation examples, but also as a result of gender based budgeting application, implementation in the Republic of Moldova is very late.

The slight of the gender aspect in the budget process reduces the benefits that the state could gain (at all levels), but also every citizen.

Neglijarea aspectului de gender în procesul bugetar reduce din beneficiile, pe care le-ar putea înregistra statul (la toate nivelurile), dar și fiecare cetățean în parte.

In Europe, according to the latest report on gender equality published by the EU (2013), although gaps in gender equality are falling, progress is slow.

¹ <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/declaratia-universala-a-drepturilor-omului.php>

Și în Europa, potrivit ultimului raport privind egalitatea de gen, publicat de UE (2013), deși decalajele în materie de egalitate de gen sunt în scădere, progresele sunt lente. Raportul constată persistența inegalităților dintre femei și bărbați, în ceea ce privește rata de ocupare a forței de muncă, nivelul de salarizare și reprezentarea în viața publică. În medie, femeile câștigă cu 16,4% mai puțin decât bărbații. În toată Europa, doar 27% dintre parlamentari sunt femei. Estimările arată că este nevoie de cca 70 de ani pentru a ajunge la egalitatea de gen în materie de salarizare și de 20 ani pentru ca femeile să aibă o reprezentativitate de 40% în parlamentele naționale [3].

Egalitatea de gen în Republica Moldova

Republica Moldova și-a asumat asigurarea egalității de gen. Astfel, eforturile întreprinse de autoritățile naționale au inclus o serie de acțiuni, precum ratificarea **convențiilor internaționale**, adoptarea planurilor și strategiilor naționale. Printre aceste acțiuni, cele mai importante sunt: ratificarea **CEDAW (Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei)**, în anul 1994, ratificarea **Convenției ILO privind interzicerea discriminării** (la angajare și ocupare), 1958 (nr.111) și **Convenția ILO privind remunerarea egală**, 1951 (nr.100). Autoritățile naționale și-au asumat realizarea **Obiectivelor de dezvoltare a mileniului** (în special, obiectivul 3, privind promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor) ș.a.

La 9 martie 2017, a fost aprobată **Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2017-2021**, precum și **Planul de acțiuni privind implementarea acestei strategii** [8].

Cu toate acestea, în Observațiile Finale ale CEDAW privind Moldova, Comitetul și-a exprimat îngrijorarea privitor la persistența atitudinilor patriarhale și stereotipurilor adânc înrădăcinate, cu privire la rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în familie și în societate. Se observă că astfel de atitudini și stereotipuri sunt cauzele profunde ale: (1) poziției dezavantajate a femeilor în viața politică și publică; (2) violenței împotriva femeilor; și (3) ale segregării de gen, așa cum se reflectă în alegerile educaționale ale femeilor și fetelor și opțiunile de încadrare în muncă [4].

The report notes the persistence of inequalities between women and men in terms of employment rates, wage levels and representation in public life. On average, women earn 16.4% less than men. In all of Europe, only 27% of MPs are women. Estimates show that it takes over 70 years to reach gender equality in pay and 20 years for women to have a 40% representation in national parliaments [3].

Gender Equality in the Republic of Moldova

The Republic of Moldova has undertaken to ensure gender equality. Thus, the efforts made by the national authorities included a series of actions, such as ratification of **international conventions**, adoption of national plans and strategies. Among these actions, the most important are: ratification of the **CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)** in 1994, ratification of the **ILO Convention on Prohibition of Discrimination (Employment and Occupation)**, 1958 (No. 111) and the **ILO Convention on Equal Remuneration**, 1951 (No. 100). National authorities committed to achieve **Millennium Development Goals** (in particular, Objective 3, on promoting gender equality and empowering women) and others.

On 9 March 2017, the **Strategy on ensuring gender equality during 2017-2021**, as well as the **Action Plan for its implementation was adopted by the Republic of Moldova** [8].

However, in the concluding observations on Moldova CEDAW Committee expressed its concern on persistence of patriarchal attitudes and deep-rooted stereotypes regarding the roles and responsibilities of women and men in family and society. It is noticeable that such attitudes and stereotypes are the root causes of (1) disadvantaged position of women in political and public life; (2) violence against women; and (3) gender segregation, as reflected in women's and girls' educational choices and employment options [4].

În Republica Moldova, România, dar și în Europa, se manifestă, în continuare, inegalități de gen, în special pe piața muncii, unde femeile se regăsesc în număr mai mare în sectoarele mai slab plătite și mai puțin în funcții cu putere de decizie. În acest context, egalitatea de șanse reprezintă un punct important, în ceea ce denotă un tratament egal pentru femei și bărbați, prin luarea în considerare a capacităților, nevoilor și aspirațiilor lor. Egalitatea de șanse se referă și la vizibilitatea, autonomia și participarea egală a celor două sexe în toate sferele vieții publice și private [3].

Ce este bugetarea sensibilă la gen?

Bugetarea sensibilă de gen (BSG) este un instrument, care asigură că angajamentele privind egalitatea de gen sunt reflectate și realizate în bugetele publice. Începând cu anii 1990, BSG este utilizat, din ce în ce mai mult, în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare, de către diferiți actori (ministerele de finanțe, ministerele de resort, ONG-urile, avocații și universitățile) pentru a evalua impactul cheltuielilor guvernamentale asupra cetățenilor, femeilor și bărbaților, pentru a viza nevoile prioritare și pentru a elimina diferențele de gen (gender gap)¹.

Bugetarea sensibilă la gen face parte din strategia de integrare a dimensiunii de gen. BSG se concentrează asupra unei analize bazate pe gen și a unei evaluări axate pe egalitatea distribuției resurselor. Aceste resurse sunt, în principal, bani, timp, precum și muncă plătită și/sau neremunerată. Bugetarea sensibilă la gen încearcă să realizeze o distribuție cât mai echitabilă a resurselor între sexe [2].

Felul în care sunt adunate și cheltuite resursele publice reflectă valorile noastre. În prezent, încercăm noi, oare, să promovăm echitatea și să permitem tuturor să trăiască cu demnitate? Politicile bugetare și de venituri pot face ca aceste valori să devină realitate sau pot face contrariul. În această epocă a politicilor de austeritate, nevoile și drepturile cetățenilor sunt, în mod obișnuit, marginalizate de reduceri drastice la serviciile și programele publice, iar, în consecință, persoanele cu venituri mai mici plătesc proporțional mai mult decât cei bogați. Valorile susținute în acest tip de bugetare nu sunt egalitate și demnitate, ci un individualism, susținut de un mit de deficit. Resursele *trebuie*, pur și simplu, distribuite mai echitabil folosind drepturile omului pentru a dezvolta un mod complet diferit de elaborare a bugetelor, care pun oamenii în prim-plan, și nu resursele.

Bugetarea, ce are la bază respectarea drepturilor omului, schimbă modul în care se realizează bugetele

In the Republic of Moldova, Romania, but also in Europe, gender inequalities continue to be present, especially on the labour market, where women find themselves in a higher number in less paid sectors and less in decision-making positions. In this context, equal opportunities represent an important point in terms of equal treatment for women and men, by taking into account their capacities, needs and aspirations. Equal opportunities also refer to the visibility, autonomy and equal participation of the two sexes in all spheres of public and private life [3].

What is gender responsive budgeting?

Gender responsive budgeting (GRB) is a tool that has insured that gender equality is reflected and incorporated into public budgets. Since the 1990s, GRB has been increasingly used in developed and developing countries by various actors (ministries of finance, line ministries, NGOs, lawyers, and universities) to assess the impact of governmental spending on citizens, women and men to address their priority needs and to eliminate gender gaps¹.

Gender based budgeting is part of the gender mainstreaming strategy. The GRB focuses on a gender-based analysis and an evaluation focused on equality of resource distribution. These resources are mainly money, time, and paid and / or unpaid work. Gender responsive budgeting attempts to achieve a fair distribution of resources between men and women [2].

The way public resources are gathered and spent reflects our values. At present, we are trying to promote equity and to allow everyone to live with dignity? Budgetary and revenue policies can make these values a reality – or they can do the opposite. In this age of austerity policies, needs and rights of citizens are routinely marginalized by drastic cuts to different services and public programs, and as a result people with lower income that pay proportionately more than the rich. The values supported in this type of budget are not equality and dignity, but individuality, supported by a deficit myth. Resources *must be* distributed more fairly simply using human rights to develop a completely different way of developing their budgets and bring people to the front and not the resources.

Budgeting, which is based on respecting human rights, is changing the way in which the public bud-

¹ Diferența de gen (gender gap) – discrepanța în ceea ce privește oportunitățile pentru femei și bărbați, în special așa cum se reflectă în realizările, atitudinile sociale sau politice, intelectuale, culturale sau economice. / Gender gap – discrepancy in terms of opportunities for women and men, in particular as reflected in achievements, social or political, intellectual, cultural or economic attitudes.

publice: decât ajustarea cheltuielilor la veniturile disponibile, politica veniturilor vine după asigurarea unui buget bazat pe necesități. Începând cu evaluarea nevoilor, prin aplicarea unui sistem de indicatori privind drepturile omului și prin creșterea echitabilă a veniturilor pentru a răspunde nevoilor, bugetarea în domeniul drepturilor omului poate conduce la o redistribuire a resurselor atât prin cheltuieli, cât și prin impozitare. Bugetarea privind drepturile omului este o abordare cuprinzătoare și participativă, care poate consolida procesul democratic și îmbunătăți rezultatele bugetare [6].

Scopul principal al unui buget bazat pe drepturile omului rezidă în satisfacerea nevoilor oamenilor și de-n promovarea echității. Comparativ cu bugetele curente, bugetarea bazată pe drepturile omului necesită un proces complet diferit:

- Un buget trebuie să fie elaborat pentru a răspunde direct nevoilor umane fundamentale;
- Deciziile bugetare trebuie să fie, în mod explicit, raportate la măsurile de responsabilitate, astfel, încât să putem evalua nevoile oamenilor și progresele și rezultatele obținute în satisfacerea acestor nevoi, utilizând indicatori bazați pe principiile drepturilor omului;
- Oamenii trebuie să poată participa la întregul proces bugetar, în special, la dezvoltarea obiectivelor și priorităților de cheltuieli și venituri. Procesul bugetar trebuie să fie pe deplin transparent;
- Politica veniturilor trebuie să reiasă din politica de cheltuieli, și nu invers și să încerce să finanțeze, într-un mod echitabil, un buget bazat pe nevoi [1].

Concluzii. Părerea că Republica Moldova se confruntă cu probleme economice semnificative și momentul de implementare a BSG nu este unul oportun – este total greșită. În plus, negarea legăturii și chiar interdependenței dintre drepturile omului, bugetare, bugetare sensibilă la gen ar duce la menținerea decalajului dintre bunăstarea oamenilor, într-o localitate sau într-un stat în întregime, și a femeilor și bărbaților, în particular.

Deși statul Republica Moldova susține că nu are o atitudine discriminatorie față de cetățenii săi, realitatea demonstrează că, la elaborarea unui buget, nu se face o analiză riguroasă a impactului politicilor bugetare asupra tuturor cetățenilor în mod egal (echitabil). Există o mare discrepanță între veniturile, calitatea serviciilor prestate de stat și impactul financiar al deciziilor statale asupra locuitorilor din mediul rural/urban, asupra populației de diferite etnii, care locuiesc în Republica Moldova, dar și asupra femeilor, comparativ cu bărbații.

Un început corect, care ar permite schimbarea viziunii asupra bugetării de la aspectul doar financiar

gets are implemented: instead of adjusting expenses to available income, income policy comes after ensuring a needs-based budget. Starting with needs assessment, applying a system of human rights indicators and fair revenues to meet needs, budgeting in the field of human rights can lead to a redistribution of resources through both spending and taxation. Human rights budgeting are a comprehensive and participatory approach that can strengthen the democratic process and improve budget outcomes [6].

The main purpose of a human rights budget is to meet people's needs and promote equity. Compared to current budgets, human rights budgeting requires a completely different process:

- A budget must be prepared to respond directly to fundamental human needs;
- Budgetary decisions must be explicitly linked to accountability so that we can assess people's needs and evaluate progress and achievements in meeting those needs, using indicators based on human rights principles;
- People must be able to participate in the entire budgetary process, particularly in development of objectives and priorities of spending and revenue. Budgetary process must be fully transparent;
- Income policy must follow the expenses policy - and not vice versa – and try to provide fair funding based on needs [1].

Conclusions. Opinion that the Republic of Moldova is experiencing significant economic problems and the timing for GRB implementation is not an appropriate one – is totally wrong. Furthermore, denying the link and even interdependence between human rights, budgeting, and gender based budgets would keep the gap between the welfare of people in a locality or the state as a whole, and women and men in particular.

Although the Republic of Moldova argues that it does not have a descriptive attitude towards its citizens, reality demonstrates that a rigorous analysis of the impact of budgetary policies on all citizens equally (fair) is not being made when drafting a budget. There is a great discrepancy between the incomes, quality of state services and financial impact of the state decisions affecting rural / urban inhabitants, different ethnicities living in the Republic of Moldova, as well as women compared to men.

A fair start would be the change of vision on budgeting from exclusively financial point of view to respecting human rights, in general, and that of women, in particular. In other words, the budgets of all

la cel social, ar fi respectarea drepturilor omului, în general, și cel al femeilor, în particular. Cu alte cuvinte, bugetele de toate nivelurile, de la o primărie până la cel de stat, elaborate în Republica Moldova, ar trebui să comporte un caracter mai uman, să-și propună să aibă impact și să aducă beneficii echitabile pentru toți beneficiarii săi.

levels, from a small locality to the state, drafted in the Republic of Moldova, should have a more “humane face”, to bring a fair impact and benefits to all its beneficiaries.

Bibliografie/Bibliography:

1. What is Human Rights Budgeting? <http://www.nesri.org/programs/what-is-human-rights-budgeting> <http://proiectul-elisa.fundatia.ro/despre-egalitate-de-gen>
2. What is gender budgeting? http://www.fit-for-gender.org/toolbox/toolboxEN/Downloads/5.20Materials/Engl_PDFsMaterials/5.2.pdf
3. Despre egalitate de gen. Proiectul Elisa. 2017 <http://proiectul-elisa.fundatia.ro/despre-egalitate-de-gen>
4. CHEIANU-ANDREI, D., PEREVOZNIC, I., ZAPOROJAN-PÎRGARI A., GROSU, E. *Studiu “Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova”*.
5. Egalitatea de gen pe înțelesul tuturor: Află toate datele despre femeile și bărbații din Republica Moldova. (INFOGRAFIC) <http://independent.md/infografic-egalitatea-de-gen-pe-intelesul-tuturor-afla-toate-datele-despre-femeile-si-barbatii-din-republica-moldova/#.WcEWEdFx2Uk>
6. To put people before money, we must flip the way we make public budgets. <https://www.nesri.org/initiatives/human-rights-budgeting>
7. Gender Responsive Budgeting: Analysis of Budget Programmes from Gender Perspective. 2016. Available at <http://grbproject.org/en/documents/docs/Manual%20for%20public%20officials.pdf>
8. SHARP, R. & ELSON, D. (2012). *Improving budgets: A framework for assessing gender responsive budget initiatives*. Adelaide: University of South Australia <http://www.unisa.edu.au/Documents/EASS/HRI/gender-budgets/sharp-elson-improving-budgets.pdf>